DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)
18. september 1990 *

I sag C-228/89,

angående en anmodning, som Finanzgericht München i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Farfalla Flemming und Partner

mod

Hauptzollamt München-West,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af positionerne 70.13 »dekorationsgenstande o. lign., af glas«, 99.01 »malerier, der udelukkende er fremstillet som håndarbejde« og 99.03 »originale skulpturer, uanset materialets art« i bilaget til Rådets forordning (EØF) nr. 3000/80 af 28. oktober 1980 og Rådets forordning (EØF) nr. 3300/81 af 16. november 1981 om ændring af forordning (EØF) nr. 950/68 om Den Fælles Toldtarif (EFT 1980 L 315, s. 1, og EFT 1981, L 335, s. 1),

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, F. A. Schockweiler, og dommerne G. F. Mancini og T. F. O'Higgins,

generaladvokat: G. Tesauro
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman

* Processprog: tysk.

efter at der er indgivet skriftlige indlæg:

— for Farfalla Flemming und Partner ved selskabsdeltagerne Monika Flemming og Peter Pommerencke, som befuldmægtigede, og

— for Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Jörn Sack, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg af Farfalla Flemming und Partner og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i retsmødet den 5. juni 1990,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 26. juni 1990,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 26. april 1989, indgået til Domstolen den 18. juli s.å., har Finanzgericht München i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af positionerne 70.13 »dekorationsgenstande o. lign., af glas«, 99.01 »malerier, der udelukkende er fremstillet som håndarbejde« og 99.03 »originale skulpturer, uanset materialets art« i bilaget til Rådets forordning (EØF) nr. 3000/80 af 28. oktober 1980 og Rådets forordning (EØF) nr. 3300/81 af 16. november 1981 om ændring af forordning (EØF) nr. 950/68 om Den Fælles Toldtarif (EFT 1980, L 315, s. 1, og EFT 1981, L 335, s. 1, herefter benævnt »FTT«).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem Farfalla Flemming und Partner (herefter benævnt: »Farfalla«) og Hauptzollamt München-West (herefter benævnt »Hauptzollamt«). Sagen drejer sig om tariferingen af »paperweights«, som Farfalla i tidsrummet fra 4. maj 1981 til 30. april 1982 indførte fra Amerikas Forenede Stater til Forbundsrepublikken Tyskland.

3 Det fremgår af det for den nationale ret oplyste, at de i hovedsagen omhandlede »paperweights« er glaskugler med farvede motiver, der har en ståflade på undersiden. De farvede motiver består enten af billeder, som med en spartel er påført det endnu glødende glas og overtrukket med et tyndt glaslag, eller af tredimensionale billeder, som først er fremstillet og derefter indlagt i glaskuglens indre. Såvel kugler som motiver er fremstillet af amerikanske glaskunstnere som rent håndarbejde. På grund af den manuelle fremstillingsproces falder næsten hvert stykke forskelligt ud. Kunstneren fremstiller dog altid en serie af »paperweights«, som er indbyrdes ensartede i størrelse, motiv og udførelse. Kunstneren signerer hvert enkelt, og salgsprisen pr. stk. ligger på mellem 35 og 300 USD, hvorpå der ydes mængderabat.

4 Farfalla ansøgte om at få varerne ekspederet til fri omsætning, hvorved selskabet anmeldte dem som »originale skulpturer, uanset materialets art«, der ifølge FTT pos. 99.03 er fritaget for told.

5 Hauptzollamt henførte derimod varerne under pos. 70.13 »dekorationsgenstande o. lign., af glas«, som medfører toldtilsvar.

6 Farfalla anlagde sag ved Finanzgericht München til prøvelse af denne afgørelse, og selskabet har gjort gældende, at de omhandlede »paperweights« bør henføres under FTT pos. 99.03, da det drejer sig om originale kunstværker, som berømte glaskunstnere har fremstillet i hånden,, og som efterspørges af samlere og museer. Da disse »paperweights« ikke har nogen brugsværdi og aldrig anvendes som brevpressere, kan de hverken betragtes som kunsthåndværk eller handelsvarer. De kan derfor ikke henføres under FTT pos. 70.13.

7 Subsidiært har Farfalla for den nationale ret gjort gældende, at »paperweight'ene« henhører under pos. 99.01, »malerier, der udelukkende er fremstillet som håndarbejde«, da farverne påføres glaskuglerne ved hjælp af en spartel ligesom farver på

et lærred, hvorved det kun er underlaget, der består af glas, som adskiller sig fra et traditionelt maleri.

8 Hauptzollamt har derimod gjort gældende, at disse »paperweights« er almindelige brugsgenstande, der ikke kan henregnes under kunst, men kun under kunsthåndværk. »Paperweight'enes« brugsværdi går ikke tabt ved, at de praktisk talt ikke anvendes som almindelige brugsgenstande. Originale skulpturer under FTT pos. 99.03 er i modsætning til de omhandlede genstande karakteriseret ved deres mangel på funktion og formål. De omhandlede genstande kan ifølge Toldvæsenet heller ikke tariferes under pos. 99.01, idet de ikke er håndmalet, men fremstillet ved at forme flydende, farvede glasmasser.

9 Finanzgericht München fandt, at sagen rejste spørgsmål om fortolkningen af de omhandlede fællesskabsbestemmelser. Retten har derfor udsat sagen på Domstolens besvarelse af følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Udgør glaskugler med ståflade, betegnet 'paperweights', der er fremstillet udelukkende i hånden af anerkendte kunstnere på den måde, at der, mens glassets overflade endnu er flydende, pålægges denne farvet glas ved hjælp af en spartel, hvorved der bliver dannet et billede, ifølge toldtariffen malerier (pos. 99.01) eller skulpturer?

2) Kan produkter, der på ovennævnte måde er fremstillet og signeret af anerkendte kunstnere, samt tilsvarende genstande, hvori motivet (i modsætning til overfladens to dimensioner) er indlagt tredimensionalt i kuglen, have karakter af handelsvarer, jf. bestemmelse 3 i kapitel 99?

3) Såfremt spørgsmål 2 besvares bekræftende, har da et produkt karakter af en handelsvare, når det

a) fremstilles af kunstnerne på samme håndværksmæssige måde som tilsvarende produkter af glas, fremstillet i serieproduktion af glaspustere på et glasværk efter en kunstners udkast,

b) fremstilles af kunstnerne ikke enkeltvis, men i små serier med samme størrelser, motiver og farver,

c) på grund af de valgte motivers farver og billedlige indhold har karakter af en pyntegenstand, og

d) udbydes til salg og sælges i serier til en ensartet stykpris, der ligger på mellem 35 og 300 USD, og hvorpå der ydes rabatter,

eller hvilke øvrige kriterier er bestemmende for at karakterisere en skulptur som en handelsvare?«

10 Vedrørende hovedsagens faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt parternes skriftlige indlæg for Domstolen henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

11 Med spørgsmålene ønsker den nationale ret i det væsentlige oplyst, om glaskugler, betegnet »paperweights«, med ståflade og med på- eller indlagt to- eller tredimensionalt motiv, som i et begrænset antal er fremstillet udelukkende i hånden af anerkendte kunstnere, herunder signeret, i forbindelse med tariferingen skal betragtes som genstande, der har karakter af handelsvarer, og følgelig skal tariferes afhængig af deres beskaffenhed, eller om de som kunstværker henhører under FTT kap. 99. Såfremt det sidste er tilfældet, ønsker den forelæggende ret desuden oplyst, om de omhandlede genstande skal betragtes som »malerier, tegninger og pasteller, der udelukkende er fremstillet som håndarbejde«, jf. FTT pos. 99.01, eller som »originale skulpturer, uanset materialets art«, jf. FTT pos. 99.03.

12 Ved besvarelsen af disse spørgsmål henvises indledningsvis til, at afgrænsningen af FTT's positioner ikke kan ske på grundlag af egenskaber, som i det væsentlige bestemmes ud fra subjektive og flydende kriterier, hvorfor tariferingen må foretages i henhold til de objektive kriterier, som toldtariffen anvender, både af hensyn

til toldtariffens funktion og af hensyn til retssikkerheden (jf. dom af 27. oktober 1977, Westfälischer Kunstverein, præmis 3, 23/77, Sml. s. 1985, og dom af 13. december 1989, Raab, præmis 25, C-1/89, Sml. s. 4423).

13 Som Domstolen gentagne gange har fastslået, skal det afgørende kriterium for varernes tarifering i almindelighed søges i deres objektive kendetegn og egenskaber, således som disse fremgår af ordlyden af Den Fælles Toldtarifs positioner og af bestemmelserne til afsnit eller kapitler (jf. f. eks. domme af 10. oktober 1985, Daiber, præmis 13, 200/84, Sml. s. 3363, og Collector Guns, præmis 10, 252/84, Sml. s. 3387).

14 Herom bemærkes først, at ifølge bestemmelse 3 til FTT kap. 99 omfatter kapitlet med overskriften »kunstværker, samlerobjekter og antikviteter« ikke skulpturer, der har karakter af handelsvarer, f. eks. arbejder af håndværksmæssig art. Sådanne varer tariferes efter deres beskaffenhed.

15 Det påpeges, at denne tarifering bekræftes af ordlyden af pos. 99.01, hvoraf det fremgår, at malerier, tegninger og pasteller ikke omfatter tekniske tegninger og håndekorerede industriprodukter.

16 Som Domstolen allerede har fastslået, medfører den omstændighed, at en genstand, som kan tillægges kunstnerisk karakter, ikke, at den nødvendigvis skal tariferes i FTT kap. 99, da denne egenskab i det væsentlige defineres ud fra subjektive og flydende kriterier (jf. f. eks. nævnte dom af 13. december 1989, Raab, præmis 12).

17 Det må på den baggrund antages, at selv om de i hovedsagen omhandlede »paperweights« ansås for kunstværker, som Farfalla hævder, kunne dette forhold ikke være afgørende for varens tarifering.

18 Endvidere må det bemærkes, at grunden til, at FTT fritager visse kunstværker for told, er, at kunstværkerne med deres karakter af helt personlige frembringelser, hvorved kunstnerne giver et æstetisk ideal udtryk, økonomisk hverken konkurrerer med hinanden eller med andre genstande.

19 Der kan derfor ikke begrundes en toldfrihed for genstande, som i det mindste potentielt befinder sig i en økonomisk konkurrencesituation med lignende industrielt eller håndværksmæssigt fremstillede produkter.

20 Da toldmyndighederne ved tariferingen kun kan anvende objektive kriterier, som fremgår af varernes ydre kendetegn, må disse varer, uanset om kunstnerne har fremstillet dem i hånden, stedse anses for handelsvarer i henhold til bestemmelse 3 til FTT kap. 99, når de efter deres ydre form ligner tilsvarende produkter, som er fremstillet industrielt eller håndværksmæssigt.

21 Det er netop tilfældet med hensyn til de i hovedsagen omhandlede »paperweights«. Det fremgår nemlig af sagsakterne fra den nationale ret og de for Domstolen afgivne indlæg, at disse »paperweights« i kraft af deres ydre kendetegn og egenskaber tariferingsmæssigt har karakter af handelsvarer, da de kan konkurrere med produkter, som ser tilsvarende ud og fremstilles industrielt af berømte glasværker.

22 Dette resultat ændres ikke ved, at de i hovedsagen omhandlede »paperweights« er fremstillet i hånden af berømte kunstnere i begrænset antal, eller at de samles af liebhavere og udstilles på museer, uden nogensinde at blive anerkendt som brevpressere. Ligesom toldmyndighederne ikke kan bedømme en genstands kunstneriske værdi, kan de heller ikke anvende fremstillingsmåden og den faktiske anvendelse som tariferingskriterier, da det drejer sig om faktorer, som ikke fremgår af

varens ydre kendetegn, og som toldmyndighederne derfor ikke let vil kunne bedømme. Af samme grund må det antages, at den pågældende genstands pris ikke er et egnet kriterium ved tariferingen.

23 At den pågældende glaskunstner, som har fremstillet »paperweight'ene«, har signeret dem, kan heller ikke være afgørende for at kunne betegne dem som kunstværker i FTT kap. 99's forstand. Selv om arbejder af håndværksmæssig art ofte signeres af den, som har fremstillet dem, fastsættes det udtrykkeligt i bestemmelse 3 til kap. 99, at kapitlet ikke omfatter sådanne varer.

24 Under henvisning til ovenstående skal Finanzgericht Münchens spørgsmål besvares således, at glaskugler, betegnet »paperweights«, med ståflade og med på- eller indlagt to- eller tredimensionalt motiv, som i et begrænset antal er fremstillet udelukkende i hånden af anerkendte glaskunstnere, herunder signeret, i forbindelse med tariferingen skal betragtes som genstande, der har karakter af handelsvarer, og følgelig skal tariferes afhængigt af deres beskaffenhed.

25 Da de i hovedsagen omhandlede varer følgelig ikke er omfattet af FTT kap. 99, er det ufornødent at besvare spørgsmålet vedrørende afgrænsningen af kapitlets positioner 99.01 og 99.03.

Sagens omkostninger

26 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har indgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

vedrørende de præjudicielle spørgsmål, der er forelagt af Finanzgericht München ved kendelse af 26. april 1989, for ret:

Glaskugler, betegnet »paperweights«, med ståflade og med på- eller indlagt to- eller tredimensionalt motiv, som i et begrænset antal er fremstillet udelukkende i hånden af anerkendte kunstnere, herunder signeret, skal i forbindelse med tariferingen betragtes som genstande, der har karakter af handelsvarer, og skal følgelig tariferes afhængigt af deres beskaffenhed.

Schockweiler Mancini O'Higgins

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 18. september 1990.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

F. A. Schockweiler
Formand for Anden Afdeling